

Täysistunto

Tiistai 6.4.2021 klo 14.05—17.30

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 43/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Edustaja Kinnunen.

Keskustelu

16.08 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiehdotus liittyy työllisyyden edistämisen kuntakokeiluun, jossa siirretään eräitä valtion työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäviä määräajaksi kokeiluun valittujen kuntien tehtäväksi. Tässä halutaan nopeuttaa ja sujuvoittaa kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työttömän työnhakijan työttömyysturva-asioiden käsittelyä. Byrokratian sujuvoittaminen on yleensäkin aina kannatettava asia. Sekin on kannatettavaa, että halutaan huomioida asiakkaan henkilökohtaisia olosuhteita, koska juuri ne voivat olla niitä ratkaisevia tekijöitä työllistymisessä. Asiakas voitaisiin kuntakokeilun aikana siirtää toisen kokeilukunnan asiakkaaksi tai takaisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi esimerkiksi asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, asiakkaan kannalta epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai asiakkaan turvallisuuteen liittyvästä perustellusta syystä. Kokeilun kohteena ovat vaikeasti työllistyvät asiakasryhmät. Jos ajattelemme elämäämme koronan jälkeen ja koronan yli, niin on tärkeää, että kaikki kynnelle kykenevät saadaan työn syrjään kiinni, ja siksi tämäkin kokeilu on merkittävä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Essayah.

16.10 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tässä hiljattain eduskuntapuolueitten puheenjohtajilta kysyttiin sitä, miten suhtaudutaan siihen, että näitä työllistämistoimenpiteitä ollaan siirtämässä kuntien kontolle. Kyllähän se oli hyvin yksimielistä väkeä, eli muutamaa puheenjohtajaa lukuun ottamatta, jotka hekään eivät varsinaisesti vastustaneet mutta eivät osanneet siihen kysymykseen vielä ottaa kantaa, kaikkien näkemys oli se, että tätä työllisyyden kuntakokeilua, joka nyt on kokeiluna, varmastikin kannattaa pitää suuntaa antavana sen suhteen, että tulevaisuudessa kunnilla olisi yhä suurempi rooli työllistämisessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

Kun ajattelee sitä, että kun tulevaisuuden kunnassa, jos sitten jossakin vaiheessa ne sote-palvelut siirtyvät sinne hyvinvointialueelle, kuitenkin esimerkiksi tämä koulutuksen vastuu on entistä suurempi, niin mikä tuntuisikaan järkevämältä — kun niin usein siihen työnhakuun liittyy myöskin esimerkiksi erilaista räätälöityä koulutustarvetta ja muuta — kuin se, että myöskin vastuuta näistä työllistämisasioista ja koulutusasioista olisi siellä samalla taholla. Myöskin silloin kun puhutaan vaikeimmin työllistyvistä henkilöistä, jolloin varmasti erilaiset sosiaalipuolen palvelut ovat tärkeitä, niin varmasti näitäkin siellä paikallistasolla pystytään kaikkein parhaimmalla tavalla katsomaan. Uskon, että siellä paikallistasolla on myöskin parasta mahdollista tuntemusta sen suhteen, kun puhutaan paikallisesta yrityselämästä tai esimerkiksi erilaisista järjestöistä ja vastaavista, jotka voivat toimia työllistymisen tukena ja apuna.

Tässä lakiesityksessä haetaan nyt muutoksia muutamiin tällaisiin, jotka ovat ehkä aiheuttaneet lisäbyrokratiaa tai ongelmia tässä työllisyyden kuntakokeilussa niissä kunnissa, joissa tämä on käytössä. Täällä siis muun muassa harkinnanvaraista kulukorvausta koskevia päätöksiä ja niistä tehtäviä muutoksenhakuja selkiytetään eli todetaan, että tästä viranomaisen harkintaan perustuvasta korvauksen epäämisestä ei olisi oikeutta hakea muutosta ja päätöksen muilta osin muutoksenhaku tapahtuisi sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutus-oikeuteen. On varmasti tärkeää, että nämä reitit tulevat nyt sitten määriteltä selkeästi.

Sitten toisaalta kiinnitin huomiota, että täällä on otettu esille myös tiedonsaantioikeudet ja käyttöoikeudet, ja muistelen, että jo siinä vaiheessa, kun näitä kuntakokeiluja lähdtettiin viemään eteenpäin, aika monet edustajat täällä salissa pohtivat, onko nyt varmistettu se, että kunnissa on sitten riittävästi tietoa näistä työllistettävistä henkilöistä, niin että ei ole tätä hallinnonalojen siiloutumista ja me emme sitten oikeasti tietäisi kunnissa, ketkä ovat niitten työllistämispalveluitten tarpeessa, ja että saamme ajantasaista tietoa siltä osin. Ja totta kai tässä on tärkeää tämä, niin kuin on perustuslakivaliokunnassakin todettu, että tässä pitää sitten huomioida perusoikeusjärjestyksen kokonaisuuteen liittyvät seikat henkilötietojen suojasta ja muusta vastaavasta. Tässä kuitenkin on tarkoitus ennen kaikkea palvel-la näitä vaikeasti työllistyviä ihmisiä, ja siinä mielessä on tärkeää, että kunnissa on ajantasainen tieto heidän tilanteistaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

16.13 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kovasti ilahtunut olin, kun tästä kuntakokeilun täydennyspaketista ja sen eduskuntaan saapumisesta kuulin. On pelkästään hyvä asia, että me pystytään tukemaan ihmisten valinnanvapautta sillä lailla, että myös kuntakokeilun alla olevat työttömät työnhakijat pystyvät vaihtamaan sitä toimijaa, joka tarjoaa heille työllisyyspalveluja, myös muissa kuin kielellisissä tilanteissa, mikä on jo siinä alkuperäisessä lakiesityksessä. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi hoivavelvoite, joka edellyttää sitä, että henkilö joutuu oleskelemaan pitkiä aikoja toisella paikkakunnalla vaikkapa huolehtimassa sairaasta vanhemmastaan. Näin tämän siirtomahdollisuuden kautta me taataan se, että hänen on mahdollista saada työllisyyspalveluja myös silloin, kun hän ei voi perustellusta syystä oleskella siellä omassa kotikunnassaan, joko toisen kokeilukunnan taikka työ- ja elinkeinoviraston kautta riippuen siitä, mihinkä nyt sitten onkin päätynyt.

Kysymys on myös yhdenvertaisuudesta. Meillähän on nyt ihmisiä, jotka ovat kuntakokeilussa, ja sitten on työttömiä työnhakijoita, jotka eivät siinä ole, ja on hassu tilanne, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

meillä on täysi valinnanvapaus jälkimmäisillä mutta hyvin kankea järjestelmä ensimmäisillä, ja tähänkin nyt saadaan sitten vähän joustavuutta.

Myös työttömyysturvatehtävien siirto kunnille niiltä osin, kun kysymys on aika iisistä harkinnasta, laajemmassa määrin kuin alun perin oli aiottu on hyvä uudistus, koska sen ainakin toivotaan pitävän osaltaan huolta siitä, että työttömyysturvaan liittyvien päätösten käsittely ei kovin ruuhkaudu ja määrääjat eivät veny, mikä on äärimmäisen tärkeä asia sen byrokratiakitkan hillitsemiseksi. Tällä hetkellä yhä useampi tutkija on sitä mieltä, että on hyvin todennäköistä, että byrokratiakitka on merkittävä — ehkä jopa taloudellisia kannustinloukkuja merkittävämpi — kynnyksinä, että ihmiset eivät uskalla ottaa lyhyitä työkeikkoja vastaan, mikä on tästyöttömyyden ja sitten työelämään siirtymisen välillä se kaikkein suurin askel. Meidän tulee tehdä kaikki voitavamme tämän kynnyksen madaltamiseksi.

Harkinnanvaraisen kulukorvauksen valituskieltoon en uskalla ottaa vielä tässä vaiheessa kantaa. Meidän järjestelmässä valituskiellot ovat yleensä poikkeusratkaisuja, ja sitä meidän täytyy katsoa valiokunnassa yhdessä vielä tarkemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivisaari.

16.16 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa siis eräitä valtion työ- ja elinkeinotoimintojen tehtäviä siirrettäisiin kokeilun ajaksi kuntien tehtäväksi. Tehtävien siirtoa kunnille puoltaa kunnallisten työllisyyspalveluiden hyvä tuntemus kunnan asioista sekä tarjolla olevista työ- ja muistakin mahdollisuuksista. Pienimmillä alueilla kyetään usein myös tarjoamaan yksilöllisempää ja henkilökohtaisempaa palvelua.

Tavoitteena on totta kai myös saada tietoa siitä, paranevatko työllisyyden hoidon tulokset siitä syystä, että kunnilla on monialaisina viranomaisina mahdollisuus hyödyntää monien eri toimialojen palveluita järjestäessään ja tuottaessaan työllisyyspalveluita. Lisäksi kokeilulla tavoitellaan tietoa erityisesti vaikeammin työllistyvien palveluiden kustannuksista ja palvelupoluista.

Puhemies! Uskoisin, että tässä viime kädessä tavoitteena on myös totta kai työllisyysasteen nostaminen, erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen sekä työttömyyden julkiselle taloudelle aiheuttamien kokonaiskustannusten hillitseminen. Lakiesityksellä myös vastataan eduskunnan työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskevan lain säätämisen yhteydessä hyväksymiin lausumiin. Lisäksi eduskuntakäsittelyn aikana ja myös jälkeen on ilmennyt eräitä muita muutostarpeita, joihin nyt pyritään vastaamaan.

Puhemies! Esityksen tavoitteena on muun muassa edistää työttömän työnhakijan työttömyysturva-asioiden käsittelyn nopeutta ja sujuvuutta, mikä on arvokas päämäärä, samoin tietysti korjata asiakastietojärjestelmien käyttöoikeuksia koskevaa sääntelyä ja selkeyttää muutoksenhakua harkinnanvaraista kulukorvausta koskevista päätöksistä.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehto.

16.19 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä työllisyyden edistämisen kuntakokeiluhan alkoi reilu kuukausi sitten, ja sitä ennenhän meillä on ollut muutama aiempikin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

työllisyyden kuntakokeilu. Nämä kokeiluthan ovat yleensä sitä varten, että niistä opitaan ja kehitetään, kun mennään eteenpäin.

No, tähän työllisyyden edistämisen kuntakokeiluunhan niistä ei näköjään tarpeeksi otettu oppia, kun jäi tällaisia pieniä virheitä, mitä nyt korjataan. Tämä kuntakokeilu, mikä nyt on menossa, tuotiin aika kiireellä eduskuntaan. Sitä oli muokattu edellisestä aika paljonkin ja siitä jätettiin lausuntokierroskin tekemättä, jotta oltaisiin tiedetty, mitä bugeja tähän jää.

No, tässä sitä nyt ollaan. Ensinnäkin valiokunta joutui aika paljon korjaamaan hallituksen esitystä, sinne tuli muutama lausumakin, ja nyt ollaan tässä, että tämä korjauspaketti on tullut eduskuntaan. On hyvä, että tämä on tullut nopeasti, se on hieno saavutus, mutta jos asianomainen ministeri olisi paikalla, niin kysyisin, miten on TE-keskuksista henkilökunta siirtynyt tähän kuntakokeilun alle. Onko se ollut kivutonta ja mennyt jouhevasti, vai onko siellä tullut ongelmia? Ja toisekseen: Nyt kun tämä lakiesitys saatiin todella nopeasti tänne eduskuntaan, niin milloin tulee hallitukselta esityksiä, joissa sitten luodaan työpaikkoja ja työllisyyttä? Nopeasti saatiin kyllä, mikä on hyvä asia, että työttömien hoitoon saadaan päivityksiä, mutta milloin me saadaan niitä työpaikkoja?

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Purra poissa. — Edustaja Taimela.

16.21 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin olemme voineet kuulla jo tässä salikeskustelussa, kuntakokeilujen myötä hallitus vie työllisyyspalveluja lähemmäs asiakkaita. Tämä on erittäin hyvä ja kannatettava uudistus, jota viedään määrätietoisesti eteenpäin myös valiokunnassa, näin uskallan ajatella.

On selvää, että työnhakijat ja työnantajat tarvitsevat yhä yksilöllisempiä ja monialaisempia palveluja, ja tähän panostaminen edistää aidosti myös työllisyyttä. Työllisyyden edistäminen on asia, jossa valtiolla ja kunnilla on vahva yhteinen intressi — ja uskallan ajatella, että se intressi on myös tässä salissa, tämä ei siis koe mitään tämmöisiä oppositio- ja hallitusakseleita.

Työllisyyden kuntakokeiluthan käynnistyivät maaliskuun alussa, ja niiden myötä lähes 230 000 TE-toimistojen asiakasta siirtyi kuntakokeilujen asiakkaiksi. Kuntakokeiluissa valtion ja kuntien yhteistyöstä saadaan täysi potentiaali käyttöön, kun kokeilulaki mahdollistaa asiakastietojen jakamisen.

Hallituksen tapa viedä tätä työllisyyspalvelujen uudistusta eteenpäin on mielestäni hyvin harkittu. Kokeilut on rakennettu niin, että niistä saadaan maksimaalisesti tietoa tulevien linjausten pohjaksi. Nyt esityksiin tuodaan paketti selvennyksiä, joilla edistetään työttömyysturva-asioiden sujuvaa käsittelyä sekä mahdollistetaan paremmin asiakkaan olosuhteiden muutosten huomioiminen, elikkä eletään niin sanotusti ajassa.

Arvoisa rouva puhemies! Esitetyt muutokset edesauttavat kokeilujen onnistumista ja ovat perusteltuja. Niissä näkyy myös hyvin koko uudistusta leikkaava teema, jossa hallintoa sopeutetaan niin, että se vastaa ihmisten yksilöllisiin tarpeisiin. Samalla asioiminen työllisyyspalveluissa tehdään mahdollisimman sujuvaksi. Erittäin hyvä lakiesitys, ja toivon sille ripeää käsittelyä täällä valiokuntatyössä ja myöhemmin salissa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Multala.

16.23 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Laki työllisyyden kuntakokeiluista oli aiemmin eduskunnassa, ja osa tässä niin sanotussa korjauspaketissa tulevista muutoksista oli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

valiokunnan esittämiä, ikään kuin lausuman vuoksi tehtyjä muutoksia ja sitten osa tämmöisiä muita kuntakokeilulain muutostarpeita. Näihin muihin muutostarpeisiin liittyy esimerkiksi se, että tästä kuntakokeilulaista oli jäänyt puuttumaan se, että kunta hoitaisi myös näitä muita palveluita: kun nyt tulee näitä pitkäaikaistyöttömiä ja vaikeammin työllistyviä kunnan työllisyyspalveluiden asiakkaiksi, niin sitten hoidetaan myös muut työllisyyttä tukevat palvelutoimet kuntoon. Se on tietenkin hyvä, että se on täsmällisesti tässä laissa mainittu, vaikka kunnan intressissä tietenkin on näin toimiakin, jotta henkilön mahdollisuudet työllistyä ovat mahdollisimman hyvät.

Tässä esityksessä sinällään en näe nyt suoralta kädeltä mitään erityisen kritisoitavaa. Nostaisin vain esiin sen, että nyt kun puhutaan helposti kuntakokeilun osalta erityisesti juuri pitkäaikaistyöttömistä ja vaikeasti työllistyvistä, niin kyllä tämä koronatilanne on muuttanut sitä tilannetta melkoisesti. Esimerkiksi meillä Vantaalla, jossa lentokenttäalue työllistää välillisesti jopa satatuhatta henkilöä ja suoraan, voi sanoa, useita kymmeniätuhansia koko logistiikka-ala mukaan lukien, tilanne on se, että siellä on jo tällä hetkellä pitkäaikaistyöttöminä henkilöitä, jotka ovat käytännössä olleet koko työuransa pitkälti joko saman työnantajan tai vastaavan toimialan piirissä ja joiden mahdollisuus työllistyä sillä koulutustaustalla ja työhistorialla joihinkin muihin töihin tänä aikana, jolloin työtä muutenkin on heikommin tarjolla, on kuitenkin erittäin heikko. On paljon myös sellaisia henkilöitä, joilla on kohtuullisen korkea koulutus, mutta se on suuntautunut tälle lento- tai logistiikka-alalle, ja sillä alalla ei nyt tällä hetkellä ainakaan tällä alueella ole uusia työpaikkoja juurikaan tarjolla. Sen vuoksi meillä Vantaalla kunnassa on myös tehty aika paljon räätälöintiä sen suhteen, että tarjotaan erilaista koulutusta, täydentävää tai sitten ikään kuin ihan täysin uranvaihtoon tähtäävää koulutusta, ja on pyritty auttamaan näitä henkilöitä, joita asuu meillä paljon myös kuntalaisina.

Kuten taisi edeltävä puhuja, edustaja Taimela mainita, niin tässä asiassa on kyllä juuri niin, että niin valtion kuin kuntien intressit ovat täysin yhtenäiset. Haluamme tietysti, että mahdollisimman moni työkäinen ja työkykyinen on töissä, ja sen vuoksi on todella tärkeää, että myös kunnissa saadaan nyt tieto niistä työttömistä, jotka tarvitsevat joko vain näitä TE-keskuksen aiemmin antamia palveluita tai sitten laajemmin työllisyyden edistämistä auttavia palveluita, joko koulutusta tai sitten muita mahdollisia palveluita, joiden myötä henkilön tilanne ja mahdollisuudet työllistyä paranevat.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Satonen.

16.26 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Mitä tähän lakiesitykseen tulee, niin tätä voi lämpimästi kannattaa. Tässähän on kyse siitä, että muutama täsmällinen tarkistus tehdään näihin kuntakokeiluihin, joilla toisaalta parannetaan työnhakijoiden tilannetta joissakin yksittäisissä tilanteissa, erityisesti sellaisissa, joissa vaikka kielelliset oikeudet eivät toteudu tai on muita perusteita. Se on sinänsä kannatettava asia, kuten on myös sellainen tärkeä täydennys, että nyt myös kuntayhtymät voivat organisoida näitä palveluita, koska nämä tiedonsaantioikeudet tulevat myös kuntayhtymien työntekijöille — mikä oli taas aikamoinen lapsus, että se puuttui siitä aikaisemmasta hallituksen esityksestä. Kokoomuksenkin vastalauseessa tämä kohta mainittiin, ja hienoa, että se nyt tulee tässä yhteydessä ratkaistuksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

Mitä ylipäättään tulee näihin kuntakokeiluihin tai oikeastaan siihen, että vaikeimmin työllistyvien henkilöiden asioita työllisyyteen liittyen hoidetaan jatkossa kunnissa, niin olen tätä asiaa seurannut pitkään, ja ainakin tällaisen keskikokoisen kunnan näkökulmasta katsottuna täytyy sanoa, että tämä muutos on hyvä ja kannatan lämpimästi sitä, että kuntiin siirrytään. Täällä taisi olla edustaja Kivisaari, kun mainitsi, että kunnat ovat lähempänä työnhakijoita, ne myös tuntevat paremmin paikallisten olosuhteet ja tietävät esimerkiksi sen, minkälaista täydennyskoulutusta tarvitaan, jotta työpaikka voidaan saavuttaa, ja niin poispäin. Ja korostan nimenomaan, että tämä kuntien rooli minun mielestäni sopii näihin vaikeimmin työllistyviin henkilöihin eli pitkäaikaistyöttömiin, vailla työkokemusta oleviin nuoriin tai esimerkiksi sellaisiin maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin, joiden kieli- taito — suomen kielen tai ruotsin kielen taito — ei ole täydellä tasolla, eli tavallaan sellaisille, joille normaali työllistyminen perinteisten TE-palvelujen kautta ei ole ihan yhtä helppoa kuin joillekin toisille. Tämä on tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Nostan esille kuitenkin yhden asian, jota en voi olla tässä ihmettelemättä, ja se on se, että kun tämä muutos menee nyt ihan oikeaan suuntaan eli kuntien vastuuta kasvatetaan ja kunnat huolehtivat ja palvelut tulevat lähelle — kuten edustaja Taime- la sanoi, että tuodaan palvelut asiakkaiden lähelle — niin sote-uudistus vie juuri päinvas- taiseen suuntaan. Eli jos tämä sote-uudistus toteutuu — henkilökohtaisesti toivon, että ei toteudu — se nimenomaan vie nämä sosiaalipalvelut ja terveydenhoitopalvelut sieltä kun- nasta maakunnalle ja todennäköisesti tulee aiheuttamaan kitkaa, kuten me työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa jo tällä hetkellä tiedämme, että näin tulee todennäköisesti käy- mään, koska monet niistä vaikeasti työllistyvistä ovat näitä sosiaalipalveluiden asiakkaita, eivät toki kaikki, mutta monet ovat. Lisäksi tietysti on erittäin tärkeää, että työttömien ter- veydenhoidosta huolehditaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

16.29 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitystä jo kommentoin. Kom- mentoin vielä siitä täällä käytyä keskustelua.

Kuntien asema työllisyyspalvelujen tuottajana on politiikan mantra, jota kaikkien kuu- luu kehua ja ylistää ja vieläpä hyvin samankaltaisin lausein vuodesta, jopa vuosikymme- nestä toiseen ilman, että meillä on minkäänään tutkimuksellista näyttöä sen tueksi. Meillä ei toki ole myöskään tutkimuksellista näyttöä siitä, että kunnat eivät olisi laajempia tasoja parempia työllisyyspalvelujen järjestäjiä, mutta ei myöskään toiseen suuntaan. Mi- nun mielestäni se, että se on saanut poliittisessa diskurssissa tällaisen aseman, jota ei voi kyseenalaistaa, on älyllistä epärehellisyyttä. Yleensä nimittäin laatikkoleikeissä, kun teh- dään organisaatiomuutoksia suuntaan tai toiseen, saavutetaan jotain ja menetetään jotain ja sitten kohta kyllästytään ja tehdään taas uusi laatikkoleikki.

Tällä hetkellä käynnissä oleva kuntakokeilu ei tule lisäämään merkittävästi meidän tie- toamme siitä, ovatko kunnat parempia tuottajia näille palveluille vaiko eivät. Ensinnäkään siksi, että ei ole kunnollista tutkimusapparaattia vielä tällä kolmannellakaan kokeilukerral- la siihen laitettu, ja toiseksi siksi, että sinne on tulossa nyt sekä palvelurakennemuutos, jonka suuntaviivat varmaan kuullaan pian, että myös se sote-uudistus, jotka muuttavat pe- likenttää niin radikaalisti, että jos joitain tuloksia nyt sitten saataisiinkin tästä alkumetreil- tä, niin niistä ei ole mitään hyötyä enää kahden vuoden päästä. Nyt se, mitä tässä voitaisiin pelastaa ja mitä kannattaisi tämän kuntakokeilun kanssa tehdä, olisi pohtia, miten se vii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

meinen puoli vuotta käytetään, jolloinka meillä on käynnissä yhtä aikaa sekä uusi sote että tämän kuntakokeilun viimeiset kuukaudet ja jolloin ehkä voitaisiin sitten kerätä sellaista tietoa, josta olisi hyötyä myös sitä jatkoa silmällä pitäen.

Niin, tällainen vuodatus nyt tähän, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

16.32 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on keskusteltu jo laajasti tästä laista, mutta haluaisin kiinnittää samaan asiaan huomiota kuin edustaja Satonen elikkä tähän tiedon kulkemiseen ja tietoturvaan.

Luottamusmiehenä ollessa useasti itse törmäsi siihen ongelmaan, että GDPR tuli vastaan kulmasta jos toisesta, ja siksi myöskin auttaminen oli välillä aika vaikeaa. Ja on hyvä, että tässä on nyt pohdittu myös sitä, kuinka palvelut saadaan jouheviksi ja myöskin tietojärjestelmät sellaisiksi, että ne toimivat itse ajassaan.

Lakiesityksessä täsmennettäisiin asiakastietojärjestelmien käyttöoikeuksiin liittyviä säännöksiä henkilöasiakkaiden palvelujen parantamiseksi, ja kokeilualueen kuntien kuntayhtymän virkamies voisi saada Ura-asiakastietojärjestelmää koskevat käyttöoikeudet vastaavin edellytyksin kuin virkamieskin. On hyvä, että ei ole kahden kerroksen väkeä. Lisäksi monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisterin eli TYPPI-rekisterin käyttöoikeus voitaisiin myöntää myös muulle kuin virkamiehelle sekä myös sellaiselle kuntayhtymän palveluksessa olevalle, joka vastaa monialaisessa yhteispalvelulaissa eli tässä TYP-laissa tarkoitetuista tehtävistä. Tietenkin tähänkin on oltava selvät säännöt ja kriteerit, kuinka tämä tapahtuu, ja näin on esitetty, koska oikean tiedon kulkeminen oikeiden ihmisten välillä on tärkeää, jotta juuri tämä ylimääräinen byrokratia ja sen byrokraattisuuden välttäminen on tulevaisuudessa mahdollista. Työllistäminen ei voi olla kiinni huonoista palveluista, koska tieto jumittaa väärissä paikoissa. Henkilötiedoista on kuitenkin pidettävä hyvää huolta, ja siksi myös tämän kohdan valmistelussa on oltava erityisen tarkkana.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Purra.

16.33 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Itseni oli tarkoitus osallistua tähän keskusteluun alusta asti, mutta tuli yllättävä meno, ja pääsin mukaan vasta tässä vaiheessa. Valitettavasti en tiedä, mistä täällä on puhuttu, mutta edustaja Kontulan hyvä puheenvuoro on sellainen, mistä on hyvä aloittaa.

Kuten moneen kertaan on kuntakokeilujen käsittelyn yhteydessä mainittu, niin tämä kokeiluasetelman ontuminen tai puutteellisuus ja ylipäättänsä se, että me emme mittavistaakaan kokeiluista lopulta saa sellaista tietoa, josta meillä olisi merkittävää hyötyä työllisyyspolitiikan suunnittelussa, on tässä kyllä merkittävä ongelma. Kuten tiedetään, niin vaikka näistä edellisistäkin kuntakokeilukierroksista 2012—2015 ja 2017—2018 ei ole sellaista hyvää asetelmaa, mistä voitaisiin saada kunnon johtopäätöksiä, niin se kuitenkin tiedetään, että niillä ei ollut havaittavia vaikutuksia työllisyyteen, mikä on tietenkin ehkä tämän asian pihvi.

Tässä itse esityksessä tuodaan tosiaan pieniä lisäyksiä, ja nämä nähdäkseni johtuvat siitä, että varsinainen esitys tuli eduskuntaan keskeneräisenä ja valiokunnassa siihen jouduttiin tekemään näitä muutoksia ja puuttumaan, ja tässä esityksessä nämä nyt sitten tulevat meidän käsiteltäväksemme. Mikä on ongelmallista, niin tässä on jälleen kerran lähdetty

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

keksimään pyörää uudelleen sen sijaan, että oikeasti opittaisiin tehdyistä virheistä ja mietittäisiin, miten voidaan rakentaa sellainen kokeiluasetelma, että siitä oikeasti saataisiin hyötyä irti.

Tässä on jujuna se, että aktivoinnin aikana tietenkään työttömät työnhakijat eivät näy tilastoissa työttöminä, mutta mikäli me haluamme asiaa katsoa vähän laajemmin kuin tilastojen tasolla, niin pitäisi olla kiinnostunut myös muusta. Täällä kuulin, että puhuttiin siitä, että tämä on kunnille ja valtiolle yhteinen hyvä asia. Tämä mielestäni on nimenomaan sellainen toimi, missä kunnilla on tietynlainen intressi hyötyä mahdollisimman paljon, mutta joku ne kustannuksetkin kantaa eli tässä tapauksessa valtio. Kunnat ovatkin tämän kokeilun aikana siirtäneet hyvin paljon pitkäaikaistyöttömyyden aiheuttamia kustannuksia valtiolle, ja kun työttömyys katkaistaan näillä aktiivitoimilla ja kunnat vapautuvat sakkomaksuista, niin valitettavasti se ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei työttömyys sitten aktivointitoimien jälkeen jatkuisi. Tästä me olemme hyvin monen kunnan osalta kuulleet myös valiokuntakäsittelyissä aikanaan, että kunnat ovat hyvin tyytyväisiä tähän — totta kai, koska pystyvät siirtämään kustannuksia muualle — mutta jos me ajatellaan koko valtakunnallista työllisyyspolitiikkaa, [Puhemies: 3 minuuttia!] työllistämistä, niin tietenkin tämä on vähän hölmöläisen peiton ompelua: toisesta päästä otetaan pois ja toisesta lisätään. — Jatkan seuraavassa. Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Satonen.

16.37 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että en voi kyllä kuin ihmetellä valiokunnan puheenjohtaja Kontulan ja myös edustaja Purran puheenvuoroja. Se kokemus, mikä minulla tästä asiasta on 20 vuoden ajalta, on kyllä se, että jos katsotaan esimerkiksi kotipaikkakuntani Sastamalan näkökulmasta — ja vastaava tilanne on lähes kaikissa seutukaupungeissa ympäri Suomea, joissakin isommissakin kaupungeissa — niin työllisyydenhoito oli parhaimmillaan silloin, kun siellä oli oma työvoimatoimisto. Se oli siihen aikaan, kun nykyinen puhemies oli työministerinä. Siihen aikaan oli kaikkein paras yksilöllinen palvelu työttömille ja saatiin kaikkein eniten aikaan. Ja nyt jos väitetään, ettei ole mitään tutkimusta, että asia olisi näin, niin voi olla, ettei siitä ole tutkimusta tehty, mutta jos katsoo esimerkiksi työttömyysprosenttia, niin se on kyllä jonkinlainen tutkimus, ja se, kuinka kauan pitkäaikaistyöttömyys on kestänyt, on kyllä jonkunmoinen tutkimus. Eli kyllä väitän, että ainakin tämän tyyppisten paikkakuntien kannalta kyse oli todella merkittävästä asiasta. Kun sitten tämä työllisyydenhoidon järjestäminen siirrettiin maakuntatasolle, niin siitä seurasi se, että kaikkialla muuallakin Pirkanmaalla — ehkä ei Tampereella, mutta kaikkialla muualla — palvelu huonontui ja myöskin pitkäaikaistyöttömyys lähti pitenemään, ja siinä asiassa menetettiin aika paljon. Sieltä kumpusi se kuntien tarve päästä tähän hommaan mukaan.

Tulee muistaa se, että kunnat ovat pistäneet huomattavan paljon myös omaa rahaansa tähän työllisyydenhoitoon. Ja tämä myös Purralle: kun Purra puhui näistä laatikkoleikeistä, niin tällä laatikolla on kyllä kaksi eri maksajaa, mutta siinä on kaksi maksajaa nimenomaan sen takia, että kunnat kokivat, että se työllisyydenhoito oli mennyt niin heikoksi, että oli pakko tehdä sille asialle jotain, ja olivat halukkaita siihen laittamaan. Ja kaikkein eniten siihen omaa rahaansa on laittanut edustaja Kontulan entinen kotikunta Tampere, jossa Tampereen pormestarin johdolla tähän on pistetty lähes 10 miljoonaa euroa — jos tie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2021 vp

toni ovat suurin piirtein oikeita — ja se on ollut kuitenkin tamperelaisten päättäjien ihan oma tahto, ei keidenkään muiden tahto, että on haluttu tähän laittaa ja satsata.

Mitä tulee sitten vielä tuloksiin, niin jos otetaan vähän kansainvälistä vertailua, niin kaikkein tehokkaimmin — isoimmilla resursseilla mutta myös kaikkein tehokkaimmin — kunnat huolehtivat työllisyydenhoidosta Tanskassa. Meillä on kyllä dataa 20 vuoden ajalta siitä, mikä on Tanskan työttömyysprosentti verrattuna Suomen työttömyysprosenttiin, ja sitä ei voi kyllä selittää pelkästään sillä, että etäisyydet ovat pienemmät. Olen itse käynyt siihen järjestelmään kaksi kertaa tutustumassa ja olen sen vannoutunut kannattaja. Sillä, että heti tartutaan niihin syihin, miksi henkilö ei työllisty, saadaan oikeasti aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt minulla on harmillinen tehtävä keskeyttää tämä keskustelu, koska tähän varattu aika tässä vaiheessa on päättynyt.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.40.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.30.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Sitten jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä. — Edustaja Purra poissa.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.